

Науковий керівник: д.ф.н., проф. Єсипенко Н.Г.

РОЗВИТОК ГРАМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ 5-6 КЛАСІВ ЗА ДОПОМОГОЮ НАСТІЛЬНИХ ІГОР НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Анотація. Стаття присвячена розвитку граматичної компетентності учнів 5-6 класів за допомогою настільних ігор на уроках англійської мови. Завдячуючи настільним іграм вчитель може сформулювати умови захищеності у всіх аспектах, повагу та взаєморозуміння. Вчитель зможе використати гру та навчити своїх учнів критично мислити, конкурувати, аналізувати, шукати вихід з ситуації, самостійно вирішувати та використовувати для цього свої знання. Крім того настільна гра є чудовим способом, щоб розвинути пізнавальну діяльність, зокрема, пам'ять та увагу та відпрацювати вивчений матеріал.

Ключові слова: настільні ігри, англійська мова, граматична компетентність, середня школа, розвиток.

***Summary.** The article is devoted to the development of grammatical competence of students of 5-6 grades with the help of board games in English lessons. With the help of games, in particular board games, the teacher motivates children to learn a foreign language, helps them to understand and practice new grammatical material. Thanks to board games, the teacher can create conditions of security in all aspects, respect and mutual understanding. The teacher will be able to use the game and teach his students to think critically, compete, analyze, find a way out of the situation, solve and use their knowledge. In addition, board games are a great way to develop cognitive activity, such as memory and attention.*

The teacher has the opportunity to interest his students using the plot of your favorite cartoons or interesting tasks for the quiz. In addition, board games have characteristics that allow you to choose a game for individual needs and for the needs of a group or a whole class. Board

games for the development of grammatical competence can be used both to present new material and to reproduce information in practice or repetition.

Board games are a universal tool that will help the teacher not only to create a friendly atmosphere in his lesson, but also to convey to students the right material and practice it.

By choosing the right goal, applying their creative abilities and reviewing the recommendations, the teacher will help students learn grammar material. Board games promote the development of grammatical competence, as they help to work out the structure several times.

Keywords: board games, English language, grammar competence, secondary school, development.

В сучасному світі навчання англійської мови відіграє важливу роль. Оскільки учні 5-6 класів перебувають на стадії перехідного віку, вони погано сприймають та засвоюють інформацію, їхня увага є нестійкою, погіршується пам'ять та концентрація, постає питання про мотивацію та зацікавлення до вивчення мов на даному етапі.

Методика навчання англійської мови- це галузь, яка потребує розвитку та розвивається кожного дня. Викладачі та вчителі у теперішньому світі мають можливість широкого вибору підходів та методів для вивчення англійської мови.

Б. Анан'єв, П. Анохін, Р. Кузьміна, О. Леонт'єв, Б. Ломов, С. Рубінштейн, О. Лурія вважають, що комунікативний підхід є одним з найголовніших методів у вивченні іноземної мови. Метою даного методу є не тільки розвинути практичні навички у знаннях граматики, а також усвідомити як мова використовується для спілкування. Вчені стверджують, що основним засобом при використанні даного підходу є не граматичні вправи та переклад, а ситуація, яка спонукає до реальної комунікації [1, с.71].

Варто згадати про те, що використовуючи цей підхід педагог може опиратись на такі спрямованості, як:

- Змістовий – поєднує в собі словесний й зображальний, які допомагають учням правильно побудувати зміст думки;
- Смисловий - це мовні ігри, які дають змогу спілкуватись у

різних мовленнєвих ситуаціях [2].

Оскільки вивчення мов неможливе без знання граматики-розвиток граматичної компетентності заслуговує особливої уваги. Адже граматична компетенція- це знання мови, що відображає здатність створювати речення, як стверджує Мірошник І. В. [3, с. 100] Формування граматичної компетентності зводиться до того, що студенти мають свідомо сприймати і продукувати значення, які представляють свідому думку, що у свою чергу, повинна відповідати комунікативній ситуації [4, с.18].

Основними компонентами цієї компетентності є граматичні знання, навички та граматична обізнаність. Мета граматичної компетенції – дати можливість учням оволодіти основними компонентами. Структура граматичної компетенції включає три компоненти: знання граматики, граматичні навички та граматична обізнаність. Граматичне знання — це користування значенням і формою. Граматичні навички охоплюють навички прийняття та навички регенерації. Рецептивні навички – це навички, які учні сприймають під час аудіювання та читання, тоді як навички копіювання – це навички, які учні відтворюють у мовленні та письмі. Варто зазначити, що щодо використання граматичних навичок розвитку мовленнєвої діяльності сприяють як рецептивні навички, так і навички регенерації. Граматична обізнаність є останнім і не менш важливим компонентом граматичної компетенції, тобто схильністю розпізнавати граматичні факти в усній і письмовій мові [3, с.100].

Активний та пасивний граматичні мінімуми відіграють важливу роль у структурі граматичної компетентності. Це граматичні приклади, які навмисно відібрані для навчання в середній школі. Активний- це граматичні структури іноземної мови, якими повинні володіти учні для вираження власних думок. Пасивний- це граматичні структури, які учень не використовує, коли висловлює власні думки, але вони необхідні для розуміння мовлення інших людей [4, с.15].

Н. П. Прокопенко та О. В. Касаткіна стверджують, що є три етапи для розвитку граматичної компетенції. Перший етап базується на ознайомленні з мовним прикладом. На цьому етапі учні мають ознайомитись з граматичним явищем, з його особливостями

та формами, а також прикладами вживання. Завдання вчителя - створити правильні умови, щоб продемонструвати форми і конструкцію, застосовуючи їх у мовленнєвій ситуації. Другий етап полягає у тренуванні. Він направлений на те щоб формувати граматичні навички. Тут перед вчителем постає проблема, на яку потрібно звернути увагу, тому що вправи не розвинути вміння брати участь у комунікативній ситуації, вчителю потрібно розвивати такий вид мовленнєвої ситуації, як спонтанну комунікацію, а для цього потрібно працювати з таким видом вправ, як комунікативно-орієнтовані. Третій етап є практичним, він полягає у вживанні певної граматичної конструкції у мовленні. Варто вказати, що вправи, які застосовує вчитель на даному етапі повинні бути максимально наближені до реальної ситуації, стосуватись власного життєвого досвіду учня і найважливішою умовою є те, що на цій стадії вправи повинні виділяти комунікативну значущість, тобто вчитель може застосовувати комунікативні ігри, природні мовленнєві ситуації та завдання [5, с.53].

Дора Лопес розглядає також індуктивний та дедуктивний підходи для навчання граматичній структурі. Коли правило дається, а потім застосовується до прикладів, вчитель використовує дедуктивний підхід. Іншими словами, він переходить від загальної ідеї до конкретної. З іншого боку, коли вчитель дає класу приклади будови, а студенти працюють над самостійним відкриттям правил, вчитель подає граматику індуктивно, оскільки переходить від конкретного до загального. Однак, якщо ми хочемо, щоб наші студенти розвивали навички спілкування, Дора стверджує, що для цього потрібно використовувати індуктивний підхід [6].

Настільна гра є знаряддям для розвитку пізнавальної діяльності, уваги та пам'яті. За допомогою настільної гри вчитель мотивує дітей до вивчення англійської мови, допомагає відпрацювати на практиці новий граматичний матеріал. Завдячуючи настільним іграм вчитель може сформувати повагу та взаєморозуміння. На основі власних спостережень ми можемо сказати, що не всі вчителі усвідомлюють цю проблему і часто нехтують можливостями побудови стосунків з учнями. Варто зазначити, що якщо не спробувати знайти спільну мову з учнями, то можна втратити їхню довіру. Настільні ігри не лише зацікавлюють учнів, а й сприяють

осмисленню нових матеріалів. Крім того, ігри на уроці сприяють спонуканню учнів до вивчення предмету та створюють приємну та дружню атмосферу на уроці. Ігри сприяють розвитку уваги дітей, а також дають змогу учням зосередитися та самостійно мислити.

В українському академічному тлумачному словнику можна знайти, що настільна гра- це гра, в яку грають на рівній поверхні, як правило, на столі [7].

Існує багато видів настільних ігор. Перш ніж вибрати настільну гру для уроку, викладачу необхідно ретельно оцінити потреби учня та вибрати мету, яку він хоче досягти. Олександр Головатий, у своєму блозі розповів що колекціонує настільні ігри, і при виборі гри варто також звернути увагу на її характеристики. Наприклад: мінімальний вік учасників або кількість учасників. Є ігри, розраховані на двох гравців, вони підходять для індивідуальних тренувань, а є ігри, в яких може брати участь вся команда. Важливою особливістю настільних ігор є багаторазове використання, тобто гра повинна залишатися цікавою під час багаторазового використання. За словами автора, розширення також відіграють важливу роль у настільних іграх. Це означає, що вчителі зможуть доповнити гру своїми правилами та ролями, тим самим повністю оновивши гру [8].

Під час пробного навчання у нас була можливість застосовувати настільні ігри на уроках 5-6 их класах, що дало нам можливість сформулювати певні рекомендації при використанні настільних ігор на уроках англійської.

Використовуючи настільні ігри з метою навчання та розвитку граматичної компетентності, вчителю потрібно:

1. Обрати тему, зрозуміти для чого доцільно використовувати настільну гру. Зрозуміти потреби своїх учнів. (Для того щоб відпрацювати на практиці, чи подати новий матеріал, чи повторити пройдений).

2. Вибрати доцільний формат гри. (Настільна карткова чи настільна гра з гральним кубиком, стратегічна, вікторини, класична).

3. Обрати завдання, які будуть доцільні для гри.

- якщо це гра, яка повинна відпрацювати певний граматичний матеріал, як от наприклад речення у формі Present Simple, вчитель

може сформувати завдання в яких потрібно відтворити правильну форму дієслова, та зробити це грою- ходилкою з гральними фішками та кубиком;

- якщо метою гри є подання нового матеріалу, як от наприклад вказівні займенники, вчитель може створити настільну гру карткового типу, де будуть зображені картинки по яких дітям треба буде здогадатись, коли і як функціонують ці займенники, тощо;

- також вчитель може запропонувати гру з ключовими словами певного часу, з якими учням потрібно скласти речення, і таким чином учні не тільки повторять до якого часу це слово відноситься, а й відпрацюють його на практиці.

4. Важливо зазначити, що вчителю потрібно чітко розуміти, з якою метою він використовує настільну гру, та доцільно розподілити час, коли її краще використовувати. можливо використовувати наприкінці уроку, щоб узагальнити вивчене, або ж після подачі нового матеріалу, якщо метою гри є його відпрацювання на практиці.

5. Доцільно обрати час. Вчитель повинен розуміти, що увага учнів зосереджена на одному завданні 10 хвилин, тому потрібно зауважити це.

6. Проаналізувати кількість учнів на уроці. Якщо учнів в групі більше 16 доцільно буде використовувати картковий тип настільної гри, якщо ж 16 і менше можна розділивши на групи та вибравши капітанів використовувати ігри-ходилки, які мають шлях від старту- до фінішу, якщо ж учнів більше ніж 20 доцільно буде використовувати такий вид гри, як вікторини.

7. Сформувати правила гри та доступно пояснити їх учням. Правила гри кожен вчитель формує під потреби своїх учнів, проте потрібно потурбуватись про те, щоб це було доступно та доцільно для дітей.

8. Увімкнути фантазію. Тільки за цієї умови вчитель зможе зацікавити дітей та доступно донести інформацію.

Отже, зважаючи на те що сучасна методика англійської мови невинно розвивається, вчителям доводиться застосовувати різноманітні методи, як для зацікавлення дітей так і для розвитку вмінь та навичок, які потрібні учням для спілкування.

Грамотична компетентність є однією з найважливіших, оскільки

без знання граматичних структур учні не зможуть розмовляти, а як відомо саме вміння розмовляти іноземною мовою є метою для її вивчення.

Настільні ігри є методом, який допомагає зацікавити учнів та допомогти їм у відтворенні граматичних структур. Подані вище рекомендації допоможуть вчителю детальніше розібратись у використанні цього методу на уроках іноземної мови.

Література:

1. Русалкіна Л. Комунікативно-діяльнісний підхід як невід’ємний складник іншомовної підготовки / Людмила Русалкіна. // СЕРІЯ «ПЕДАГОГІКА». – С. 71–75.
2. Реалізація комунікативного методу навчання англійської мови із застосуванням інтернет-ресурсів [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://interconf.fl.kpi.ua/node/1202>.
3. Мірошник І.В. Поняття іншомовної граматичної компетентності та особливості її реалізації в початковій школі / Мірошник І.В.. // «Young Scientist». – 2018. – №2. – С. 99–103
4. Скляренко Н. К. Методика формування іншомовної граматичної компетенції в учнів загальноосвітніх навчальних закладів / Н. К. Скляренко. // Київський національний лінгвістичний університет. – 2011. – №1. – С. 11–25.
5. Касаткіна О. В. До питання розвитку граматичної компетентності студентів на заняттях іноземної мови / О. В. Касаткіна. // Вісник Житомирського державного університету. – 2011. – №59. – С. 52–55.
6. Teaching grammar for communicative competence [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://americanenglish.state.gov/files/ae/resource_files/teaching_grammar_for_communicative_competence_1.pdf.
7. Академічний тлумачний словник [Електронний ресурс]. – 1970. – Режим доступу до ресурсу: <http://sum.in.ua/>.
8. Головатий О. Настільні ігри: характеристики та класифікація [Електронний ресурс] / Олександр Головатий. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: <http://blog.golovatyi.info/2015>